

REFERAT Miljøudvalget d. 09-09-2025

Mødedato Tirsdag d. 09. september 2025 kl. 13:00

Mødested Mødelokale 5

Mødedeltagere Poul Erik Jensen, A, Karsten Byrgesen, Løsgænger, Michael Nielsen,
C (Fravær), Preben Friis-Hauge, V, Annette Lundgaard, V, Simon
Sharif Chowdhury , A, Martin Schmidt Konradsen, Ø (Fravær)

Indholdsfortegnelse

Godkendelse af "Vejen til en oprensning ved Grindsted Å – plan for forureningen fra fabriksgrunde	3
Godkendelse af tidsplan for ny råstofplan.....	6
Godkendelse af nedlæggelse af den politiske følgegruppe for råstoffer og klimatilpasning ved Vade	9
Orientering om redegørelse for råstofområdet første halvår 2025 #.....	11
Orientering om PFAS-indsats.....	13
Orientering om aktuelle sager.....	14
Drøftelse af eventuelle besigtigelse(r) i efteråret 2025.....	15
Eventuelt.....	16
Næste møde.....	17
Underskriftsside.....	18

Punkt 1: Godkendelse af "Vejen til en oprensning ved Grindsted Å – plan for forureningen fra fabriksgrunden"

25/39038

Resumé

I budgetforliget for 2025 blev det besluttet at bede Miljøudvalget om at udarbejde et forslag til en plan for, hvordan forureningen fra fabriksgrunden i Grindsted kan håndteres. Planen "Vejen til en oprensning ved Grindsted Å – plan for forureningen fra fabriksgrunden" indeholder de aktiviteter, det er nødvendigt at gennemføre, for at blive parat til udbuddet af selve oprensningen.

Sagsfremstilling

I teksten fra budgetforlig 2025 står der:

"I løbet af 2025 forventes det, at der vil tegne sig et mere klart billede af, hvordan forureningen fra fabriksgrunden i Grindsted kan håndteres. Miljøudvalget udarbejder forslag til en køreplan, som efterfølgende behandles i Regionsrådet. Vi vil arbejde for, at staten i samarbejde med regionen afsætter finansiering til afværgeforanstaltninger og oprydning i forbindelse med generationsforureningen i Grindsted."

Der er nu udarbejdet en plan, der omfatter de nødvendige forberedende aktiviteter frem mod en oprensning af forureningen i grundvandet fra det tidligere Grindstedværkets fabriksgrund.

Forureningen fra fabriksgrunden er en af de 10 generationsforureninger i Danmark.

Formålet med planen er at blive parate til oprensning, så den kan igangsættes hurtigst muligt efter en statslig bevilling.

Der er tale om en meget kompleks forurening, som nødvendiggør en meget præcis viden om forureningens omfang og sammensætning, grundvandets strømningsretning og -hastighed samt nedbrydningsforhold.

Forureningsfanen medfører blandt andet, at der hvert år strømmer ca. 235 kg vinylklorid ud i Grindsted Å.

Planen omfatter en række aktiviteter, som skal danne grundlag for et udbud af oprensningsopgaven.

Regionens rådgiver har leveret et forslag til løsning, som omfatter samtidig anvendelse af fire metoder:

- Biologisk rensning i grundvandet
- Rensning i grundvandet ved tilsætning af kemi
- Tilbageholdelse af stoffer i grundvandet
- Oppumpning og rensning af forurenede grundvand

En væsentlig del af planen går ud på at teste metoderne i laboratorium og siden i feltforsøg for at kunne vurdere, hvor effektive de enkelte metoder er, og hvordan de påvirker miljøet i Grindsted Å.

Selve planen er vedlagt som bilag 1. Som det fremgår af planen, kan oprensningsopgaven forventeligt sendes i udbud tidligst medio 2028.

Status for forureningerne efter det tidligere Grindstedværket, beskrivelse af de foreslåede metoder til oprensning samt beskrivelse af aktiviteterne i planen og tidsplan herfor fremgår af bilag A, B og C.

Administrationen vurderer, at der med de allerede afsatte statslige midler er tilstrækkelig finansiering til de forberedende aktiviteter frem mod et udbud af selve oprensningen.

Staten har endnu ikke afsat midler til oprensningen, som regionens rådgiver i 2024 estimerede til ca. 668 mio. kr. (2024-priser). Det skal understreges, at der er tale om et meget usikkert estimat af oprensningssomkostningerne. Beløbet er fastsat ud fra den nuværende viden, men erfaringen fra de øvrige generationsforureninger er, at det er endog meget vanskeligt at estimere den totale oprensningspris så tidligt i projektet. Det bemærkes i forlængelse heraf, at der udover udgiften på ca. 668 mio. kr. (2024-priser) vil skulle afsættes betydelige midler til uforudsete udgifter, inden en oprensning vil kunne igangsættes.

Planen har været drøftet med Billund Kommune i regi af den politiske følgegruppe for Grindsted-forureningerne på møde 1. september 2025. Følgegruppen lagde vægt på god information til borgerne, når feltforsøg begynder i Grindsted, og i øvrigt når der er nye fakta. Der vil på miljøudvalgsmødet blive orienteret nærmere herom.

Klimavurdering

Der er ikke foretaget en klimavurdering af punktet, da det ikke bidrager til realisering af klimastrategien.

Indstilling

Det indstilles, at Miljøudvalget anbefaler regionsrådet:

At godkende "Vejen til en oprensning ved Grindsted Å – plan for forureningen fra fabriksgrunden".

Beslutning i Miljøudvalget den 09-09-2025

Indstillingen anbefales over for regionsrådet.

Martin Schmidt Konradsen og Michael Nielsen deltog ikke i sagens behandling.

Bilag

Plan: "Vejen til en oprensning ved Grindsted Å - plan for en oprensning af forureningen fra fabriksgrunden"

Bilag A: Status vedrørende forureningerne efter det tidligere Grindstedværket

Bilag B: Beskrivelse og vurdering af metoder til oprensning

Bilag C: Beskrivelse af forberedende aktiviteter og tidsplan for Fase 1

Fraværende Martin Schmidt Konradsen, Ø, Michael Nielsen, C

Punkt 2: Godkendelse af tidsplan for ny råstofplan

25/29015

Resumé

Regionsrådet traf den 25. november 2024 beslutning om at revidere den gældende Råstofplan

2020 og har på den baggrund iværksat planprocessen for en ny råstofplan.

I den indledende planproces har regionen modtaget et stort antal ønsker til nye graveområder fra lodsejere og entreprenører.

Oprindeligt var det administrationens forventning, at en ny råstofplan kan træde i kraft ved udgangen af 2026. I lyset af antallet af ønsker om graveområder og det deraf følgende arbejde med miljøvurderinger, indstilles det, at tidsplanen for planprocessen ændres, så den ny råstofplan vedtages i medio 2027.

Sagsfremstilling

Regionsrådet traf den 25. november 2024 beslutning om at revidere den gældende Råstofplan

2020 og har på den baggrund iværksat planprocessen for en ny råstofplan.

Regionen modtog efterfølgende i alt 66 høringssvar fra statslige myndigheder, kommuner, interesseorganisationer, branchen og borgere under en offentlig høring om indholdet i den kommende plan. Høringssvarene indeholder bl.a. 44 konkrete ønsker til nye graveområder fra lodsejere og råstofbranchen.

Administrationen har gennem den seneste periode gennemgået de interesseområder for sand, grus og sten, der er med i den gældende plan. Da der særligt på Fyn er en kort forsyningshorisont, er det her prioriteret også at få lavet supplerende råstofundersøgelser i interesseområderne. På den baggrund er det administrationens vurdering, at 14 af de nuværende interesseområder på Fyn bør vurderes nærmere med henblik på, om de kan udlægges som graveområder.

Der har på Miljøudvalgets møder i hhv. april, maj og juni været strategiske drøftelser vedr. særligt forsyningshorisonten for sand, grus og sten samt ler. Her har der været en generel enighed i udvalget om, at der skal arbejdes for en robust råstofplan med en lang forsyningshorisont.

Vurdering af påvirkningen på omgivelserne

Når der indvindes råstoffer, kan det ikke undgås at der sker en påvirkning af omgivelserne. Regionen skal derfor vurdere råstofplanens indvirkning på miljøet.

Miljøvurdering af planen er en lovpligtig opgave, der skal gennemføres efter reglerne i miljøvurderingsloven. Udover en overordnet vurdering af hele planen, skal der for hvert enkelt potentielt nyt graveområde laves en miljørapport, der beskriver den sandsynlige, væsentlige påvirkning, hvis det pågældende areal udlægges som graveområde. Miljørapporten danner herefter grundlag for at vurdere, om de enkelte ønsker skal med i planforslaget som nye graveområder. Her skal der foretages en afvejning af på den ene side råstofressourcen og erhvervsmæssige hensyn, og på den anden side en række natur, miljø og andre samfundsinteresser. Denne afvejning er fastlagt i råstofloven.

Når der skal arbejdes hen imod en længere forsyningshorisont, skal der udlægges flere graveområder. Det betyder også, at det ikke kun er områder med ingen eller få interessekonflikter, der kan komme i betragtning. En ordentlig proces omkring mange områder og vanskelige afvejsninger tager længere tid, end der er afsat i den oprindelige tidsplan. Det gælder både administrativ forberedelse og politisk håndtering af samfundstunge interessekonflikter.

Forslaget til ny råstofplan skal sendes i offentlig høring og i partshøring til bl.a. naboer til de foreslåede nye graveområder. Med mange nye områder i spil, må der også forventes mange høringssvar.

På baggrund af de indkomne høringssvar og den efterfølgende politiske drøftelse af disse, laves eventuelle tilretninger af planforslaget, inden det fremlægges til endelig vedtagelse. Sammen med den endelige vedtagelse fremlægges et høringssvar med forslag til regionsrådets bemærkninger til samtlige indkomne høringssvar.

Tidsplan

Det er samlet set administrationens vurdering, at den nye råstofplan først kan vedtages medio 2027. Det er et halvt år senere end først planlagt.

Administrationen vil arbejde efter følgende tidsplan:

- Frem til sommeren 2026: Administrativt forarbejde med bl.a. miljørapporter af områderne.
- 3. kvartal 2026: Godkendelse af forslag til ny råstofplan.
- 4. kvartal 2026: Offentlig høring af forslaget, evt. informations- og borgermøder.
- 1. kvartal 2027: Tilretning af planforslag på baggrund af høring.
- Medio 2027: Vedtagelse af ny råstofplan.

En senere vedtagelse kan have den konsekvens, at nogle af forslagsstillerne til nye graveområder senere end først forventet vil få mulighed for at sende en råstofansøgning i det pågældende område. Det er administrationens vurdering, at en vedtagelse medio 2027 generelt set ikke vil påvirke forsyningen i Region Syddanmark.

Klimavurdering

Beslutningen handler alene om ændring af tidsplanen for udarbejdelsen af en ny råstofplan, og har derfor ikke sig selv en betydning for klimaet.

Indstilling

Det indstilles, at miljøudvalget anbefaler regionsrådet:

At godkende, at der arbejdes efter den nye tidsplan for udarbejdelse af ny råstofplan.

Beslutning i Miljøudvalget den 09-09-2025

Indstillingen anbefales over for regionsrådet.

Martin Schmidt Konradsen og Michael Nielsen deltog ikke i sagens behandling.

Fraværende Martin Schmidt Konradsen, Ø, Michael Nielsen, C

Punkt 3: Godkendelse af nedlæggelse af den politiske følgegruppe for råstoffer og klimatilpasning ved Vadehavet

16/32659

Resumé

I 2017 blev der nedsat en politisk følgegruppe for råstoffer til vedligehold og forstærkning af Vadehavets diger. Følgegruppen skulle komme med politiske og strategiske indspil om lokale forhold og hensyn under regionens planlægning for fremtidig råstofindvinding. Planlægningsarbejdet førte til, at der i Råstofplan 2020 blev udlagt nye graveområder for klæg til digebyggeri. Følgegruppens oprindelige formål var dermed opnået. I 2023 fik følgegruppen nyt kommissorium, hvor fokus er på dialog om klimatilpasning og digeprojekter.

Med sundhedsreformens ikrafttræden, skal regionen ikke længere arbejde med klimatilpasning og regional udvikling. Det indstilles derfor, at følgegruppen nedlægges, når det nye regionsråd træder til i januar 2026.

Sagsfremstilling

I 2017 blev der nedsat en politisk følgegruppe for råstoffer til klimatilpasning. Formålet var, at følgegruppen skulle følge regionens planlægningsarbejde for løbende i processen at kunne komme med politiske og strategiske indspil om lokale forhold og hensyn. Der blev nedsat en gruppe med repræsentanter fra de fire Vadehavskommuner (Esbjerg, Fanø, Tønder og Varde), Nationalpark Vadehavet og Region Syddanmark.

Målet med planlægningen var, at det skulle sikres at der er forsyning med jordarten klæg, der bruges til vedligehold, forstærkning og eventuelt udbygning af digerene ved Vadehavet, idet der på det tidspunkt alene var udlagt små graveområder for klæg i den nordlige del af Tønder Kommune.

Der blev i Råstofplan 2020 udlagt nye graveområder fordelt langs vadehavskysten mellem Esbjerg og Højer.

I den nuværende regionsrådsperiode er følgegruppen fortsat. Da de overordnede rammer for råstofplanlægningen var udfyldt, vedtog regionsrådet 28. august 2023 vedlagte nyt kommissorium, hvor formålet er at styrke dialogen og samarbejdet på tværs af Vadehavskommunerne, Nationalpark Vadehavet og Region Syddanmark om tilpasning til de klimaforandringer, der forventes ved Vadehavet. Regionsrådet har udpeget Poul Erik Jensen som formand og Karsten Byrgesen som medlem af den politisk følgegruppe for råstoffer til klimatilpasning ved Vadehavet.

Der var senest møde i den politiske følgegruppe den 2. september 2024. Her orienterede administrationen kort om hhv. regionens arbejde med den Regionale Udviklingsstrategi samt om indvinding af klæg til diger, udlagte graveområder til klæg mm. Mødet afsluttedes med en gensidig orientering om aktuelle digeprojekter og anden klimatilpasning ved Vadehavet.

Med sundhedsreformen skal regionen fremadrettet ikke længere beskæftige sig med regional udvikling eller klimatilpasning. Administrationen foreslår derfor, at den politiske følgegruppe for råstoffer og klimatilpasning ved Vadehavet nedlægges ved overgangen til det nye regionsråd. Der skal også ske tilpasninger i medlemskaber til andre fora som konsekvens af sundhedsreformen. Disse tilpasninger behandles i Udvalget for Regional Udvikling på udvalgmødet den 2. september 2025 og regionsrådet den 29. september 2025 under dagsordenpunktet ”Tilpasning af medlemskaber, finansiering og udpegninger til organisationer, foreninger mv. inden for Regional Udvikling som følge af aftale om sundhedsreform 2024”.

I de kommende år forventes det, at flere af digerne skal forstærkes, så de kan modstå de klimaforandringer, der kommer. Der kan derfor fortsat være behov for dialog om råstofforsyningen og erfaring med konkrete projekter. Det foreslås, at dette fremadrettet drøftes på bilaterale møder med relevante aktører, når behovet opstår.

Klimavurdering

Klimatilpasningen ved Vadehavet kan fortsætte uafhængigt af følgegruppen, og det vurderes derfor at sagen ikke har betydning for klimaet.

Indstilling

Det indstilles, at miljøudvalget anbefaler regionsrådet:

At den politiske følgegruppe for råstoffer og klimatilpasning ved Vadehavet nedlægges ved overgangen til det nye regionsråd.

Beslutning i Miljøudvalget den 09-09-2025

Indstillingen anbefales over for regionsrådet.

Martin Schmidt Konradsen og Michael Nielsen deltog ikke i sagens behandling.

Bilag

Kommissorium for Politisk følgegruppe for råstoffer og klimatilpasning 28.08.2023

Fraværende Martin Schmidt Konradsen, Ø, Michael Nielsen, C

Punkt 4: Orientering om redegørelse for råstofområdet første halvår 2025 #

25/35389

Resumé

Halvårsredegørelsen for råstofområdet for 2025 omhandler råstofafgørelser efter råstoflovens § 7 og afgørelser for tilførsel af uforurennet jord til råstofgrave efter jordforureningslovens § 52 i perioden 1. januar - 30. juni 2025.

I halvårsredegørelsen fremgår det, at der er meddelt ni råstoftilladelser. Dertil er der meddelt ni screeningsafgørelser. Vedrørende tilførsel af jord er der meddelt to dispensation og et afslag.

Sagen forelægges til orientering.

Sagsfremstilling

Halvårsredegørelsen for råstofområdet 2025 beskriver afgørelser efter § 7 i råstofloven (gravetilladelser) og dispensationer efter § 52 i jordforureningsloven (tilførsel af ren jord).

Det fremgår af redegørelsen, at der er meddelt ni tilladelser til råstofindvinding. Der er i samme periode meddelt to dispensationer og et afslag på dispensation til modtagelse af uforurennet jord i råstofgrave.

De ni råstoftilladelser er givet til indvinding af sand, grus og sten og ler. I de ni afgørelser er der samlet set givet tilladelse til en årlig indvinding på 690.000 m³ råstoffer i Region Syddanmark.

Der er desuden meddelt ni screeningsafgørelser i første halvår 2025.

Der var i december 2024 50 ansøgninger under sagsbehandling, hvilket dækker hele processen fra en ansøgning modtages, til der kan meddeles en afgørelse. Det tal er nu bragt ned til 43 (juli 2025). I første halvår af 2025 er der modtaget otte råstofansøgninger, hvor der i sammenligning blev modtaget hhv. 10 i første halvår og 24 i andet halvår af 2024.

Arbejdet med at nedbringe antallet af sager under behandling og sagsbehandlingstiden er fortsat prioriteret. På nuværende tidspunkt (juli 2025) er antallet af sager under behandling noget lavere end tidligere. Der er tale om et øjebliksbillede, idet der ikke er et konstant flow af ansøgninger. Dette viste sig fx i 2024, hvor der i andet halvår var mere end det dobbelte antal ansøgninger end i første halvår. Sådanne ændringer i flow kan hurtigt sende antallet af sager under behandling enten op eller ned.

Der arbejdes fortsat på at nedbringe sagsbehandlingstiden af de enkelte sager. Der er desuden en løbende god dialog med mange indvindere omkring de komplekse problemstillinger og den praksis Miljø- og Fødevareklagenævnet udstikker. Der er desuden generelt færre henvendelser vedrørende sagsbehandlingstiden end tidligere.

Der er i første halvår 2025 indsendt otte ansøgninger om råstofindvinding, hvoraf nogle er tidligere ansøgninger, der er genfremsendt med nyt materiale. I første halvår 2025 er der trukket fire ansøgninger tilbage. To projekter er helt opgivet, og to projekter er der genindsendt ansøgninger til. For tilførsel af jord er der modtaget tre ansøgninger i første halvår af 2025.

Regionsrådet har den 28. februar 2022 besluttet, at Miljøudvalget skal forelægges en halvårlig redegørelse for afgørelser efter § 7 i råstofloven (gravetilladelser) og dispensationer efter § 52 i jordforureningsloven (tilførsel af ren jord).

Klimavurdering

Redegørelsen i sig selv har ikke betydning for klimaet, mens redegørelsens faktuelle indhold kan indgå i overvejelser omkring forbruget af råstoffer og deraf afledede klimaeffekter.

Indstilling

Til orientering.

Beslutning i Miljøudvalget den 09-09-2025

Til orientering.

Martin Schmidt Konradsen og Michael Nielsen deltog ikke i sagens behandling.

Bilag

Halvårsredegørelse på råstofområdet 2025

Fraværende Martin Schmidt Konradsen, Ø, Michael Nielsen, C

Punkt 5: Orientering om PFAS-indsats

21/66804

Resumé

I budgetaftalen 2025 er Regionsrådets prioriteter for PFAS-området anført. Administration orienterer om de interaktive kort vedr. PFAS på hjemmesiden samt arbejdet med kortlægning og undersøgelse af PFAS-grunde.

Sagsfremstilling

I budgetaftalen for 2025, pkt. 13.5, fremgår at Regionsrådet lægger vægt på god information til offentligheden om PFAS-forureninger, og at det er en prioritet at have informationer om PFAS på hjemmesiden. Der skal sikres en løbende opdatering, og i det omfang regionen har konkret viden om PFAS-forurening på ejendomme, skal hjemmesiden være interaktiv.

På regionens hjemmeside er der samlet både generel information om, hvad udfordringerne med PFAS er og regionens indsats siden 2017.

Der er også et interaktivt kort, der viser de lokaliteter, hvor der er gennemført PFAS-undersøgelser og med link til færdige undersøgelsesrapporter. Kortet opdateres løbende med ny information om de enkelte lokaliteter, når regionen har et tilstrækkeligt vidensgrundlag.

Administrationen orienterer om de interaktive kort vedr. PFAS på hjemmesiden samt arbejdet med kortlægning og undersøgelse af PFAS-grunde.

Klimavurdering

Der er ikke foretaget en klimavurdering af aktiviteterne nævnt i denne orientering, idet de ikke bidrager til realisering af klimastrategien.

Indstilling

Til orientering.

Beslutning i Miljøudvalget den 09-09-2025

Til orientering.

Martin Schmidt Konradsen og Michael Nielsen deltog ikke i sagens behandling.

Fraværende Martin Schmidt Konradsen, Ø, Michael Nielsen, C

Punkt 6: Orientering om aktuelle sager

25/1040

Sagsfremstilling

Administrationen orienterer på mødet om følgende sager:

- Status på ansøgning om råstoftilladelse i Uge Plantage, Aabenraa Kommune.
- Status på efterbehandling i Fjelsted, Middelfart Kommune.
- Ansøgning i Kors kro i Esbjerg Kommune.

Indstilling

Til orientering.

Beslutning i Miljøudvalget den 09-09-2025

Administrationen orienterede om ansøgning i Kors kro i Esbjerg Kommune samt gav en status på ansøgning om råstoftilladelse i Uge Plantage, Aabenraa Kommune og efterbehandling i Fjelsted, Middelfart Kommune.

Martin Schmidt Konradsen og Michael Nielsen deltog ikke i sagens behandling.

Fraværende Martin Schmidt Konradsen, Ø, Michael Nielsen, C

Punkt 7: Drøftelse af eventuelle besigtigelse(r) i efteråret 2025

25/1040

Sagsfremstilling

På miljøudvalgsmødet den 3. juni 2025 blev det drøftet, om der evt. skulle være besigtigelse(r) i efteråret 2025. Det blev efterfølgende aftalt, at det skulle drøftes på udvalgsmødet den 9. september 2025.

Administrationen vil som oplæg til drøftelse på mødet præsentere forslag til eventuelle besigtigelse(r) i efteråret 2025.

Indstilling

Til drøftelse.

Beslutning i Miljøudvalget den 09-09-2025

Miljøudvalget ønsker at komme på besigtigelse til Kemic Vandrens i Give på udvalgsmødet den 7. oktober 2025. På vejen til Give vil der være et stop ved fyldpladsen ved Bredsten vandværk. Administrationen undersøger muligheden for at afholde udvalgsmødet ude af huset i forbindelse med besigtigelsen. Endeligt program kommer senere.

Martin Schmidt Konradsen og Michael Nielsen deltog ikke i sagens behandling.

Fraværende Martin Schmidt Konradsen, Ø, Michael Nielsen, C

Punkt 8: Eventuelt

25/1040

Beslutning i Miljøudvalget den 09-09-2025

Intet.

Martin Schmidt Konradsen og Michael Nielsen deltog ikke i sagens behandling.

Fraværende Martin Schmidt Konradsen, Ø, Michael Nielsen, C

Punkt 9: Næste møde

25/1040

Sagsfremstilling

Næste ordinære møde er tirsdag den 7. oktober 2025 kl. 12.00-15.00 i regionshuset.

Mødeplanen for resten af 2025 er:

- Tirsdag den 11. november 2025 kl. 13.00-16.00.
- Tirsdag den 2. december 2025 kl. 15.00-18.00.

Indstilling

Til orientering.

Beslutning i Miljøudvalget den 09-09-2025

Næste møde er tirsdag den 7. oktober 2025 kl. 12.00-15.00. Der er er besigtigelse i Give i forbindelse med udvalgs mødet. Nærmere information følger.

Martin Schmidt Konradsen og Michael Nielsen deltog ikke i sagens behandling.

Fraværende Martin Schmidt Konradsen, Ø, Michael Nielsen, C

Punkt 10: Underskriftsside

25/1040

Fraværende Martin Schmidt Konradsen, Ø, Michael Nielsen, C